

Galesia Galesia nanjare ninj Yesuyen alya bereya hitte Pol beleñ asañ kayyin

1-2 Ne Pol beleñ deñ Yesu Kristuyen alya bereya Galesia nanjare hañ goyen goke teñ asañ gago kañ hime. Kadne yago neya hite mar gare manañ tumñañ deñ ge nurde hañ geb gago momoñ dirde hime. Ne Yesuyen mere basañ al aposel himirin gabe megen ninj al kura beleñ ma metenñ gayen nunaminñ. Hubu wor po! Gwahade yarabe Yesu kamke isañ hiriñ al Nanniniñ Al Kurunya Yesuya beleñ hulyañ nirke metenñ gago teñ himyen. ³ Be, asañ ga kañ henjabe Adoniniñ Al Kurunya Doyañ Al Kurun Yesu Kristuya beleñ buninñ dirde iginñ dirde bitinñ yisikamke iginñ hiwoñ yeñ nurde hime. ⁴ Yesu gobe Adoniniñ Al Kurunyen dufay po gama irdeb mata bulunñ kurunñ gayenter forok yeñ hañ gayen bana mat dawarenñ yeñbe mata bulunñiniñ ge teñ yinñenñ ge ma nurde kamyinñ. ⁵ Ninñgeb fudinde wor po, Al Kurunñ po ga huginñenñ deñem turnunñ yañ irde hitek.

Mere iginñ Yesu ninj yitiñbe unñkurenñ po

⁶ Be, deñbe Yesu Kristu beleñ buninñenñ dirke Al Kurunñ beleñ Satan haniñde mat dawarenñ yeñ hoy dirde yende dirñenñ weñ diryinñ. Gega dahade ninñgeb gwaha diryinñ al goyen bemel po harhoktinñ unenñ saba hoyañ wor po gama irde

hañ? Nebe matatiñ goyen nurdeb deldol wor po irminj. ⁷ Mere hoyañ gobe Yesu Kristu niñ yitiñ mere igiñ goyen moñ po. Fudinde wor po, al kura belen mere hoyañ goyen tawañ saba dirde dufaytiñ wabuñ yurde hañ. Irdeb Yesu Kristu niñ yitiñ mere igiñ goyen buluñ irniñ yeñ kurut yeñ hañ. ⁸ Goyenpoga Yesu niñ yitiñ mere neñ belen saba dirtiriñ goyen al kura belen epte ma tigiri teñ hoyañ mat tagalyeñ! Neñbe Al Kurunjen dirneñ weñ gega, neñ bana al kura belen gwaha titekbe mata buluñniniñ goke teñ Al Kurun belen dade kak alare demeyke gor hugiñ hitek. Al Kurunjen miyon wor gwahade po. ⁹ Ne belen hakot saba gwahade po yimirin goyen hañka gago sopte dineñ tebañ dirhem: Yesu niñ yitiñ mere goyen hañkapyo nurde fudinde yamiñ gega, al kura hoyañ mat saba diryen al gobe Al Kurun belen teñ kak alare temeyke gor hugiñ hiwoñ yeñ nurde hime. ¹⁰ Ne ga yeñ hime gabe al belen turuñ nirnañ yeñ ma yeñ hime. Hubu wor po! Nebe Al Kurun belen igiñ nini yeñbe gago yeñ hime. Al megen niñ belen moñ! Munañ al belen turuñ nirnañ yeñ kurut yeñ hime manhan Yesu Kristuyen meten al fudinde ma hemewoñ.

Al Kurun belen Pol hoy iryin

¹¹ Be, kadne yago, mere direñ tihim gayen min kenkela nurnañ ko. Yesu niñ mere yitiñ momon dirmiriñ gobe al belen ma teñ forok irtinj. ¹² Mere gobe al kura hitte ma timiriñ. Irde al belen ma saba nirtin, Yesu Kristu yingen po saba nirde nikala niryin. ¹³ Hakot Yuda marte tikula kenkela po gama irde mata teñ hinhem gobe bikken

nurde pasi hanj. Irdeb Yesuyen alya bereya Al Kurunyen sios goyen bulun bulun wor po yirde daha mat kura mel goyen pasi po yire yenj kurut yenj hinhem go mananj nurde hanjen gogo. ¹⁴ Nebe asininij yagot tikula kenkela wor po gama irde henbe kahanje kadne fole wor po yirde hinhem. Irde tikula go po kenkela gama irtek wor po yenj nurde hinhem. ¹⁵⁻¹⁶ Gega Al Kurun belen kawan ma himirinija po, “Kamebe metenje tiyyen,” yenj basinjan niryin ningenb, gago buninenj nirde igin igin nirde hoy niryin. Irdeb ne ninj yenj, “Yen belen gab Urne Yesu ninj Yuda mar monj al minj hoyan hitte kunj momonj yirde tukuyen,” yenje Urminj nikala nird nird ninj wilaknenj nuryin. Irkeb Al Kurun belen gwaha niryin goya goyen po al kura hitte kunj daha tiyen yenj gusunjan ma irmirinj. ¹⁷ Irde al yenj wa Yesuyen mere basan mar henj Yerusalem taunde hinhan goyen hurkunj yenenbe yenj hitte mat dufay kura ma timirinj. Gwaha titnenbe goyare po Arebia nanjare kunj gonj hinhem. Irde gab mulganj henj Damaskus taunde kumirinj. ¹⁸ Be, Arebia nanjare mat kunj Damaskus taunde himeke kunj dama karwo hubu hekeb Pita kene yenj Yerusalem hurkunje nanja fay 15 gayen gor yenja hinaryum. ¹⁹ Gega gorbe Yesuyen mere basan mar hoyan kura ma yinmirinj. Yems, Doyan Al Kurunjininde kulinj po ga kinmirinj. ²⁰ Mere ga dinenj hime gabe fudinde wor po. Al Kurunbe nurde hi. Usi ma dirde hime. ²¹ Be, Yerusalem matbe Siria nanjare kunje gor mat Silisia nanjare kumirinj. ²² Ningenb go nalure goyenbe Yesu Kristuyen alya bereya

sios Yudia nanjare hinhan gobe neya kura awalik heñ ne niñ yeñ al gobe gwahade hiyuñ yeñ ma nurde nuneñ hinhan. ²³ Al moñonde po, “Al gar hakot muduneñ buluñ buluñ dirde Yesu niñ dufaymiñ sañiñ ird ird saba buluñ ire yeñ kurut yeñ hinhin al gobe Al Kurunñ niñ biñ mulganñ hekeb Yesu niñ tagalde hi,” yeke goyen po nurde hinhan. ²⁴ Goyenbe mel gobe nere mere momonñ go nurdeb Al Kurunñ turunñ iramiñ.

2

Yesuyen mere basañ mar belej Polyen metenñ goyen goke igiñ nuramiñ

¹ Be, Yerusalem taun tubul timiriñ goyen dama 14 kamereb tebañ mulganñ heñ Banabasya Yerusalem hurkaryum. Goyarebe Taitus manañ teñ hurkaryum. ² Yerusalem hurkumiriñ gobe Al Kurunñ belej po ninkeb goyen gama irde hurkumiriñ. Irdeb mere igiñ Yesu niñ yitiñ goyen Yuda mar moñ hitte tagalde hinhem goyen Yerusalem niñ Yesuyen alya bereyat doyañ mar momonñ yirmiriñ. Gega al buda kurunñ diliñde ma momonñ yirmiriñ. Moñgo metenñ teñ himyen goya kame metenñ teñ heñ goyena dufay hoyañ miñyañ mar belej nurde buluñ irnayiñ yeñ kafura heñbe gogo Yesuyen alya bereya gote doyañ mar po yinmiriñ. ³⁻⁴ Gega goya goyenbe al kura Yesu Kristu gama irhet usi teñ hinhan mar belej neñ gabu irtiriñ bana goñ wayamiñ. Irde Taitus neya hinaryum goyen Grik al keneñbe, “Yuda marte tikula gama irde guba ma yiyyenbe epte ma Al Kurunñen diriñ hiyyenñ,” yamiñ. Gega Yerusalem taunde

niņ Yesuyen alya bereyat doyaņ mar kura belen Taitus go guba yeņ yeņ ge pakku ma iramin. Goyenpoga Yesu gama irhet usi teņ hinhan mar gobe Yuda marte tikula tubul teņ Yesu po gama irde hinhet goyen daha mat kura nurde merem yaņ yirniņ yeņ waņ mere nurniņ watiņ yara tiyamiņ. Dufaymiņdebe neņ Yuda marte tikula tubul titiņ goyen sopte gama irnayaņ yeņ dumulgaņ teņ tikula kanduk wor po gote yufuk bana dukuniņ tiyamiņ. ⁵ Gega neņ karwobe gwaha titekbe kame deņ manañ nurdeb Yesu niņ yitiņ mere fudinde goyen keņkela po gama irde hinayaņ yeņbe usi mar gote dufaymiņ goyen ma gama irtiriņ.

⁶ Irkeb gor niņ Yesuyen alya bereyat doyaņ mar, al belen karkuwaņniniņ yeņ palap yirde hinhan mar goyen manañ Yesu niņ al saba yirde hinhem goke mere ma tiyamiņ. Hubu wor po! (Be, doyaņ mar ma al mali goyen Al Kurun dilindebe tuņande po yeneņ hi. Al Kurunbe al uliņ siņare gayen ma yeneņ hiyen. Dufaymiņ binde goyen yeneņ hiyen. Niņgeb ne manañ gwahade po nurde himyen.) ⁷⁻⁸ Be, Yesu niņ mere fudinde tagalde hinhem goke doyaņ mar gore mere hoyañ kura ma po tiyamiņ. Irdeb Pita belen Yesuyen mere basaņ al heņ Yuda mar bana meteņ teņ hikeyabe Al Kurun belen faraņ urde hinhin gwahade goyen po, ne belen Yuda mar moņ bana Yesuyen mere basaņ al heņ meteņ teņ hinhemya wor Al Kurun belen faraņ nurde hinhin goyen nuramiņ. Niņgeb Al Kurun belen Yuda mar niņ Pita inyiņ gwahade goyen po ne wor al miņ hoyañ bana kuņ Yesu

niñ saba tagalayin yey metey nunyin goyen mel gore nurde bebak tiyamin. ⁹ Irdeb Yesuyen alya bereyat doyan mar karkuwan yey nurde yuney hinhan al karwo, Doyan Al Kurunininde kulin Yemsyabe kadam waran Pitaya Yonya gore fudinde Al Kurun beley bunineng nurde igin igin nirde hinhin goyen bebak tiyamin. Irdeb neya Banabasyabe yende metey kadam yey nurde dunenbe awalik hiniñ yey handerer danarde aman aman diramin. Irdeb, “Banabasya geyabe Yuda mar moñ bana kuñ metey tiriryen, munan nenbe Yuda mar bana metey ten hitek,” dinamin. ¹⁰ Irdeb, “Al bunineng det minmoñ faran yurd yurd niñ po gab bitirin sir ma yiriryen,” dinamin. Goyenbe ne wor mata gwahade po timewon yey nurde hinhem.

Pita beley soñ hirin

¹¹ Be, kurare kurab Pita go Antiok taunde wayyin. Yenya neyabe Al Kurunyen metey unkeneng goyen po ten haryen gega, mata kura Al Kurun dilinde bulun mat ten hike kenen igin ma nurdeb kenkelak po kamin mat inmirin. ¹² Mata bulun tiyyin gobe gahade: Pitabe al min hoyan Yuda mar moñya dula ten hinhan. Irkeb Yems beley al kura Yerusalem mat yad yerke Antiok taunde Pita hitte kurkamin. Gega Yuda marte tikula gama irde hanjen mar goyen wake yenenbe Pita gobe al min hoyanya binje nene hinhan goke merem yan nirnayin yey kafura hirin. Irdeb Yuda mar moñya binje nene hinhan goyen bada hen yey ge mun po pat yirin. ¹³ Irkeb Yuda mar kura Yesu niñ dufaymin taren

irtin goyen manan Pita belen mata huwakbe nurd nurd ga bulun mat kuke kenenbe yen po gama iramin. Irkeb kame Banabas manan saba fudinde goyen tubul ten mel gote mata po gama iryin.

¹⁴ Be, mel gore Yesu nin mere fudinde yitin goyen tubul tenbe mata hoyan po ten hike yenenbe go mar gote dilin mar po Pita goyen gaha inmirin: “Gebe Yuda mar al gega, bikken Yuda mar al mon yara hen Yuda marte tikula tubul tiyarin. Goyenbe danin al min hoyan gayen Yuda marte tikula gama irnan yen nurdeb mata gogo taha?” inmirin.

¹⁵ Be, nenbe al min hoyan “mata bulun mar” yinen hityen goyen mon. Yuda mar wor po. ¹⁶ Gega gayenter nenbe al kura Yuda marte tikula Moseyen saba goyen gama irke Al Kurun belen al huwak yen kinyen yen ma nurde hite. Yesu Kristu nin po dufaymin taren irke gab al huwak yen kinyen yen nurde hite. Ningeb Moseyen saba gore epte ma huwak diryen geb, Al Kurun dilinde huwak hini yenbe Yesu Kristu nin po dufayninin taren irde hityen. ¹⁷ Ningeb Al Kurun belen al huwak yen dinyen yenbe Yesu Kristu nin dufayninin sanin irdeb Yuda marte tikula gama ma irtekeb tikula go gama irde hanjen mar belen nen gayen “mata bulun mar” dinen hanjen. Ningeb Yesu Kristu nin ten Yuda marte tikula goyen gama ma irde hite geb, Yesube mata bulun gote min al? Mon, gwahade mon! ¹⁸ Ningeb Moseyen saba gobe igin mon yen tubul timirin gega, sopte mulgan hen gama irmeke al belen,

“Mata bulun tiyan,” ninnayin gobe fudinde geb, meremin goyen epte ma wol hewen.

¹⁹ Be, Moseyen sabare al kura belen saba go gama ma iryenbe al gobe kamyen yitin. Ningeb nebe saba go gama ma irde himyen geb, nebe al kamtin yara saba gote yufukde ma hime. Gogab nebe Al Kurunya hen yen ge po meten ten hen.

²⁰ Ningeb Yesu Kristu kuruse hende kamyin gwahade po, ne wor yenya tumnan kuruse hende kamaryum yen nurde hime. Ningeb gayenterbe nigen dufayner ma kun himyen. Gwaha titnenbe Yesu Kristu belen po neya hen doyan nirde hikeya kun himyen. Irde megen gar hime kurun gayenterbe Al Kurun Urmin ne nin amanen wor po nurde naware yen gasunen ten kamyin al goke heken nurde himyen. ²¹ Be, Al Kurun belen Moseyen saba gama irteke gab al huwak yen dinyen kenenbe Yesu Kristu kamyin gobe min minmon hiyyen. Goyenbe gwahade mon geb, Al Kurun belen buninen dirde igin igin dird dird goyen pel ma irde himyen.

3

Al huwak hen hen belenbe Yesu nin dufay taren ird ird gogo po

¹ Be, Yesu Kristu kuruse hende mayke kamyin gobe kenkelak wor po bebak dirmirin. Gega dahade ningeb al kura belen usi dirke fudinde yen nuran? Ningeb goke tenbe den Galesia nanare nin marbe kukuwa wor po yen nurd dunen hime.

² Nebe det unkuwen nin po gusunan diren tihim. Holi Spiritbe daha mat tamin? Moseyen saba

gama irde tamiñ ma Yesu niñ dufaytiñ tareñ irde tamiñ? ³ Bikkenbe dufaytiñ Yesu niñ sañiñ irke Holi Spirit belen tareñ diriñ. Irkeb Al Kurun diliñdebe wukken hitiñ hañ. Gega daniñ geb gayenterbe dindiken tareñtiñde wukken hen hen ge kurut yeñ hañ? Da hard dunke kukuwa hañ? ⁴Denbe hañkapyá Yesu niñ teñ kanduk kurun wor po yeneñ hinhan gobe duliñ yeneñ hinhet yeñ nurde hañ? Moñ! Nebe dulñen yeñ ma nurde hime geb. ⁵ Al Kurun belen Holi Spirit dunke mata tiñen turun yañ kurayen kurayen yirke yeneñ hinhan goyenbe Moseyen saba gama irde hike dunyiñ ma mere igiñ Yesu niñ yitiñ goyen nurde dufaytiñ sañiñ irkeya dunyiñ? Kenkela dufay henañ ko.

⁶ Be, Al Kurunyen mere asañde gorbe Abraham niñ gahade katiñ hi: “Yeñbe Al Kurun niñ dufaymiñ tareñ iryiñ. Irkeb Al Kurun belen go keneñbe yeñbe al huwak yeñ nurde unyiñ,” yitiñ. Niñgeb Abraham mata tiyyiñ goke dufay henañ ko. ⁷ Irde al kura mar dufaymiñ Yesu niñ tareñ irnayiñ gobe Abrahamyen dirñen wen wor po henayiñ goyen kenkela nurde bebak tinañ ko. ⁸ Al Kurunbe kame kame al miñ hoyañ Yuda mar moñ goyen Yesu niñ dufaymiñ sañiñ irkeb al huwak yireñ yeñ nurde hinhin. Niñgeb bikken Yesu niñ nurde Abraham momoñ iryiñ goyen Al Kurunyen asañde gahade katiñ hi: “Gebe megen niñ al buda kurun gayen nere guramya tarenya teñ teñ hiryon hawayiñ,” yitiñ. ⁹ Niñgeb Abraham belen Al Kurun niñ dufaymiñ tareñ irke guram irde sañiñ iryiñ gwahade po, al kura belen Yesu niñ

dufaymiñ tareñ iryeñ gobe yeñ manañ Abraham iryiñ gwahade po iryeñ. ¹⁰ Gega Al Kurunyen mere kurabe gahade katiñ hi: “Al kura Moseyen saba asañde katiñ hi goyen gama irde hiyeñ gega, unñkureñ muñ kura soñ hekeb Al Kurun beleş mata buluñ al yeñ kinyeñ,” yitiñ. Niñgeb megen niñ al tumñañ saba goyen keñkela ma gama irtek geb, saba goyen gama irniñ yeñ kurut yeñ hañ marbe Al Kurun beleş mata buluñ mar yeñ yinyeñ. ¹¹ Fudinde, Al Kurunyen mererebe, “Al kura Al Kurun diliñde huwak hiyyeñ al gobe Al Kurun niñ dufaymiñ tareñ irdeya kuñ hiyeñ,” yitiñ hi. Niñgeb Moseyen saba gama irde hinayinbe Al Kurun beleş al huwak ma yinyeñ. ¹² Moseyen saba gama ird ird mata goya Yesu niñ dufay sañiñ ird ird mata goyabe tuñande moñ, hoyañ hoyañ wor po. Niñgeb al kura Moseyen saba gama iryeñ gobe gote yufuk bana po hiyeñ. Munañ al kura Yesu niñ dufaymiñ tareñ ird ird mata gama iryeñbe gote yufuk bana po hiyeñ. Niñgeb goke teñ Al Kurunyen merere gahade katiñ hi: “Al kura mata kura gama iryeñbe al gobe mata gote yufuk bana po hiyeñ,” yitiñ. ¹³ Niñgeb bikkeñ neñbe Moseyen saba goyen gama irde hinhet geb, gote yufuk bana po hinhet. Irde keñkela ma gama irtek hinhet niñgeb, Al Kurunyen bearar tetek wor po hinhet. Gega Al Kurunyen asañdebe, “Al kura he hende kamyeñ gobe Al Kurunyen bearar bana hi niñgeb, gogo he hende kama,” yitiñ hi gwahade goyen po, Yesu Kristu beleş dumulgañ tiye yeñbe gasuñniniñ teñbe gogo kuruse hende kamyiñ. ¹⁴ Go tiyyiñ gobe Al Kurun

belen Abraham guram irde taren iryinj goyen Yesu Kristu hitte mat Yuda mar moŋ al miŋ hoyan manan neŋ titinj gwahade po tenayinj yenbe gogo tiyyinj. Gogab neŋ tumnan Yesu niŋ dufayninin saninj irdeb Al Kurun belen Holi Spirit dunen yen bikken binja tiyyinj goyen tetek.

Binjaya Moseyen sabaya

¹⁵ Be, kadne yago, binja ten ten niŋ yihim niŋgeb, neŋ daha mat binja ten hityen goyen momon diren tihim. Irkeb Al Kurun belen binja tiyyinj gobe mali moŋ, det kurun wor po yen bebak tinayinj. Be, al irawa kura mere sege irde binja tiyiryenbe kame kadam kura belen epte ma walyen. Irde mere go hende mere hoyan kura ma kiryen. ¹⁶ Al Kurunbe gwahade po Abraham dilinde binja ten teban tenyabe, “Abraham, geya foŋenge kame kame forok yiyyen goyabe guram dirde taren diren,” inyin. Al Kurun belen “foŋenge” yirin gobe al budam niŋ ma yirin. Al unkuren gobe Yesu Kristu niŋ po yirin. ¹⁷ Ga yen hime gate miŋbe gahade: Al Kurun belen Abraham dilinde binja tiyyinj goyen dama 430 kuke gab Moseyen saba forok yirin. Niŋgeb Al Kurun belen mehende binja tiyyinj goyen Moseyen saba gore epte ma walyen. ¹⁸ Be, Al Kurun belen Abraham buninen irde iginj iginj ire yenbe dilinde binja tiyyinj go po gama irde guram irde taren iryinj. Niŋgeb neŋ gayen Moseyen saba gama irteke Al Kurun belen Abraham iryinj gwahade diryen? Epte moŋ! Gwaha diryen manhan binja tiyyinj gobe miŋ miŋmoŋ hewon.

¹⁹ Niṅgeb daniṅ wor po Al Kurunṅ belenṅ Moseyen saba goyen kiriyiṅ? Gobe mata damiṅbe diliṅde bulunṅ goyen al yikala yire yenṅbe gogo kiriyiṅ. Goyenbe Al Kurunṅ belenṅ Abraham hitte biṅa tiyyiṅ al Yesu goyen forok yenṅbe Moseyen saba goyen isikamke hubu hiyyenṅ yenṅ nurdeya kiriyiṅ. Irde Al Kurunṅ belenṅ Moseyen saba Yuda mar yunyiṅ gobe miyonṅmiṅ hulyanṅ yirke katenṅ Mose haniṅde keramiṅ. Yingenṅ haniṅde ma unyiṅ. Irkeb Mose belenṅbe kahalte niṅ al heṅbe saba goyen al momoṅ yiryiṅ. ²⁰ Goyenpoga Al Kurunṅ belenṅ Abraham diliṅde biṅa tiyyiṅyabe yingenṅ po inyiṅ. Al kura belenṅ Al kurunṅyen mere basanṅ heṅ Abraham momoṅ ma iryiṅ.

²¹ Be, gwahade niṅgeb, Moseyen saba goreb Al Kurunṅ belenṅ biṅa tiyyiṅ goyen walyenṅ? Moṅ, epte moṅ! Niṅgeb saba gore neṅ huwa dirke Al Kurunṅ belenṅ dawaryenṅ manhan saba gore Al Kurunṅ biṅa tiyyiṅ goyen epte walyenṅ yemewoṅ. Gega gwahade moṅ. ²² Gwahade yarabe Al Kurunṅyen asanṅdebe al buda kurunṅ megen hanṅ gabe mata bulunṅ belenṅ po aw yurtiṅ gwahade katiṅ hi. Niṅgeb al kura dufaymiṅ Yesu Kristu niṅ po sanṅiṅ iryenṅ gob Al Kurunṅya awalik heṅ Holi Spirit tiyyenṅ yenṅ biṅa tiyyiṅ goyen fudiṅde gwahade go po tiyyenṅ.

²³ Be, Yesu niṅ dufay tareṅ ird ird mata ma forok yiriṅyabe Moseyen saba gote yufuk bana po heṅ kuṅ kuṅbe Yesu wayyiṅ. ²⁴ Moseyen saba gobe mata bulunṅniniṅ dikala dirde hinhin. Irkeb mata bulunṅniniṅ halde huwa diryenṅ al Mesaia niṅ nanṅkenenṅ hinhet. Al Kurunṅbe gwaha teṅ hinayiṅ

yeñ nurdeb gogo saba go kiryiñ. ²⁵ Irkeb Yesu forok yeke dufayniniñ yeñ ge tareñ irde hite geb, gayenterbe Moseyen saba gote yufuk bana ma hite.

²⁶⁻²⁷ Deñ manañ baptais tenbe Yesu Kristuya awalikde po hañ. Irde al huwak wor po Yesu yara hetek yeñ nurde hañ. Niñgeb denbe tumñañ Yesu Kristu niñ dufaytiñ sanñ irde Al Kurunyen dirñeñ weñ hañ. ²⁸ Niñgeb Yuda mar ma Grik mar, doyañ mar ma metenñ mar, al ma bere wet kurunñ goyen Yesu Kristuya hinayinbe al miñ unñkurenñ po henayinñ. ²⁹ Niñgeb deñ goyen Yesu Kristuyen al henayinbe Abrahamyen dirñeñ weñ henayinñ. Irdeb Al Kurunñ belenñ dirñeñ weñbe detmiñ igin* yunenñ yeñ biña tiyyinñ goyen deñ manañ yawarnayinñ.

4

¹ Be, dirinñ kura kame naniñde det yawaryenñ yihim goyen goke sopte gaha mat momonñ direñ tihim: naniñde samunbe urmiñde. Gega urmiñ go dirinñ wor po hiyyenyabe metenñ al kura belenñ doyañ almiñde samunñ dufaymiñde epte ma yawaryenñ go gwahade goyen po dirinñ goyen wor dufaymiñde mali ma tiyyenñ. ² Niñgeb dirinñ po hikeyabe naniñ belenñ al hoyañ yinke yeñ belenñ urmiñ go doyañ irdeb samunmiñ manañ doyañ yirde hinayinñ. Irkeb meremiñ gama irde kuñ kuñ naniñ belenñ nalu kirtinñde gor heke gab iginñ yingenñ dufaymiñde dawetmiñ doyañ

---

* **3:29:** Detmiñ iginñ gobe megen niñ samunñ niñ ma yitiñ. Al Kurunya hugineñ heñ heñ mata goya Holi Spiritya goyen goke yitiñ.

yiryen. ³ Niᅅgeb gwahade goyen po, neᅅ manan mere fufinde goyen keᅅkela ma nurde heᅅyabe tumᅅanᅅ dufaynininᅅbe wuk ma yekebe megen niᅅ tikula yufuk bana po heᅅbe go po gama yirde hinhet. ⁴⁻⁵ Gega Al Kurunᅅ beleᅅ nalu goyenter ga yirinᅅde gor forok yekebe Urminᅅ teᅅ kerke katyinᅅ goyenbe bere beleᅅ kawaᅅ kiryinᅅ. Yeᅅbe neᅅ Moseyen saba yufuk bana hinhet goyen daha wor Al Kurunᅅ hitte yawameke Al Kurunᅅ dirᅅeᅅ weᅅ hewoᅅ yeᅅbe Moseyen saba yufuk bana kawaᅅ heᅅbe neᅅ al yara hirinᅅ.

⁶ Niᅅgeb deᅅbe Al Kurunᅅyen dirᅅeᅅ weᅅ haᅅ goke teᅅbe Urminᅅya haryen Holi Spirit goyen teᅅ kerke bitinᅅde kateᅅ doyaᅅ dirde hiyen. Irkebe gore dirkebe bitinᅅde mat Al Kurunᅅ goyen dirinᅅ mukᅅeᅅ beleᅅ naniᅅ yago hoy yirde haᅅyen yara, “Ado, Ado” ineᅅ haᅅyen gogo. ⁷ Gwahade geb deᅅbe Al Kurunᅅ dirᅅeᅅ weᅅ. Niᅅgeb megen niᅅ tikula kura gote yufuk bana ma haᅅ. Irde kamebe Al Kurunᅅyen det kurunᅅ gote miᅅ mar henayinᅅ.

⁸ Be, hakotbe Al Kurunᅅ ma nurde uneᅅ hinhan goyarebe megen niᅅ tikula po gama irde unᅅgurayen yufuk bana po heᅅ yeᅅ ge kafura heᅅ hinhan. Goyenbe unᅅgura gobe Al Kurunᅅ moᅅ. ⁹ Gega gayenterbe Al Kurunᅅ nurde uneᅅ haᅅ. Ma, Al Kurunᅅ beleᅅ nurde duneᅅ hi yewen gobe iᅅinᅅ. Niᅅgeb daniᅅ mulgaᅅ heᅅ megen niᅅ usi tikula gote tareᅅmiᅅ keneᅅbe gote yufuk bana hokoyaᅅ hiniᅅ teᅅ haᅅ? Tareᅅmiᅅ gobe Al Kurunᅅyen tareᅅ folek moᅅ gega, daniᅅ tikula gore dukdawaᅅ dirke kafura heᅅ sopte gama irninᅅ teᅅ haᅅ? ¹⁰ Deᅅbe megen niᅅ tikulare naluya

gagasiya damaya kurayen kurayen yirtin goyen gama yirde hanj. ¹¹ Denj belen gwaha tikeb duldul wor po meten timirin yen denj ge kanduknen nurde hime. ¹² Ningeb, kadne yago, ne belen denj hitte kunj denj mata tenj hinhan goyen tenj hinhem gwahade goyen po, denj wor ne mata tenj hime gayen po tenj hinayin yen gago gusunan dirde hime.

Be, hanjapya ne kunj denya hinhemyabe munj kura bulun ma nirde hinhan. ¹³ Be, hanjapya wor po denj hitte mere iginj Yesu ninj yitin goyen tagalmirin gobe garbam belen nirke hoyande ma kunj denya henj saba dirmirinbe nurde hanj gogo. ¹⁴ Garbam himirinj gore kanduk dunyinj gega, nenenj yilwa nirde nakikira ma niramijn. Gwaha titnenbe Al Kurunyen miyonj ma Yesu Kristu yingenj goyen gargar irtinenj niramijn. ¹⁵ Denjbe bitinde mat ne ninj amanenj wor po nurdeb dettinj sanijn kura al hoyanbe epte ma wor po yuntek goyen nebe wilaknenj po nuntek hamijn yen denenj hinhem. Gega gayenterbe amanj dufaytinj kurunj gobe daha tiyunj? ¹⁶ Gayenter mere fudinde gayen momonj dirmekeb asogo dira yen nurde hanj?

¹⁷ Be, usi saba mar denj bana hanj gobe denj goyen dawarninj wor po yenj nurde hanj. Gega go mar gobe dufayminj bulunj kerdeb gogo tenj hanj. Dufayminjdebe neya denya awalik henj hite gayen pota yirtekeb nenj ge po nurnanjenbe gogo tenj hanj. ¹⁸ Goyenbe al kura belen dufayminj iginj po kerde bitinj yad yad ninj kurut wor po yenj hanj kenem iginj yenj nurde hime. Ningeb ne gor henya ma gor ma henya wor huginenj gwahade

po ten hinayin. ¹⁹ Woy! Dirinne yago, denbe al huwak wor po Yesu Kristu yara hewon yen nurde bere kura dirin urke ulin misin katen hi yara den ge ten bene misin bulun wor po nirde hi. ²⁰ Den mata ten hanyen goke kukuwamnen wor po nurde hime geb, daha mat kun kadom genen ten igin mat mere dirmewon wor po yen nurde hime.

²¹ Be, den Moseyen saba gama irde hini yen nurde han mar goyen denem momon nirnan! Denbe Moseyen saba gote min kenkela ma nurde han? ²² Ma nurde han kenem Moseyen saba gote min goke Al Kurunyen asandebe gahade katin hi geb, kenkela bebak tina ko. Be, Abrahambe urmin waran minyan hirin. Dirin kurabe meten bere beken kawan kiryin. Munan kurabe Abraham berem wor po beken kawan kiryin. ²³ Meten bere gore dirin kawan kiryin gobe alyen dufay gama irde dirin kawan hirin. Munan Abraham berem wor po gore dirin kawan kiryin gobe Al Kurun beken Abraham dilinde bin tiyyin goyen gama irke dirin kawan hirin.

²⁴ Be, Abraham urmin warande baran garebe mata kura dikala dirde hi. Bere kurabe Al Kurun beken Abraham dilinde bin tiyyin gote tunanen. Munan kurabe Moseyen saba kerd yunyinya bin tiyyin gote tunanen. Nin geb meten bere Hagar gobe Al Kurun beken Sainai dugure Yuda mar nin saba Mose unyin gwahade goyen. Goke tenbe saba goyen gama irde gote yufuk bana po han marbe meten bere Hagar hinhin yara po henayin. Epte ma Al Kurunyen dirnen wen henayin. ²⁵ Hagar gobe Al Kurun beken Arebia

nañare niñ Sainai dugure Moseyen saba Yuda mar yunyiñ go goyen yara. Irde bere gobe Yuda marte taun Yerusalem megen ga hi gote tunañeñ. Alya bereya megen gar niñ Yerusalem bana hañ mar belen Moseyen saba gote yufuk bana po heñ kanduk teñ hañ gobe Hagar belen doyañ beremiñ yufuk bana hinhin go gwahade goyen geb, gogo dinen hime. ²⁶ Gega alya bereya Al Kurunyen gasunde niñ Yerusalem gergeñ bana hañ mar gobe doyañ bere Sara gote tunañeñ. Yeñbe Moseyen saba yufuk bana ma hinhin. Irde neñ wor saba gote yufuk bana ma hite geb, bere gote dirneñ weñ yeñ nurde hime. ²⁷ Bere gob hañkapyabe niga hinhin. Gega kame al budamde abuyiniñ hiriñ geb, goke Al Kurunyen asande gahade katiñ:

“Woy, niga bere, gebe diriñ kura ma besa irde hayen. Gega aman hawayiñ.

Diriñge yagobe kame kame bere hugiñeñ unya hitiñ gote diriñ folek, budam wor po forok yenayiñ.

Niñgeb gebe diriñ kawañ kerd kerd uliñ misiñ goyen gwahade yeñ ma nurde ha gega, kame forok yenayiñ goke gayenter amanen nurde tikiñ hawayiñ!” yitiñ hi. *Aisaia 54:1*

²⁸ Niñgeb, kadne yago, deñbe Al Kurun belen Aisak niñ Abraham diliñde biña tiyyiñ gwahade goyen po, deñ wor biña titiñ bana goñ heñ Al Kurunyen dirneñ weñ hitiñ hañ. ²⁹ Gega Abrahamyen dufayde diriñ forok yiriñ goreb urmiñ hoyañ Holi Spirityen tarende forok yiriñ goyen bulun bulun iryiñ. Niñgeb gwahade goyen po

gayenter manañ Moseyen saba gama irde hañ mar belenbe Yesu gama irde hañ mar buluñ buluñ yirde hañ. ³⁰ Gega itin belen kulin buluñ buluñ iryin goke Al Kurunyen asande dahade katin hi? Asandebe gahade hi: “Meten bereya doyan bereminyat urmin warañ gobe epte ma naninde samun goyen tumñande yawariryen. Berem wor po gote urmin belen po gab naninde det yawaryen. Niñgeb meten bereya urminyabe yakira tike kuriryen,” yitin hi. ³¹ Niñgeb, kadne yago, nenbe meten bere gote dirnen wen mon, doyan bere gote dirnen wen hite yen nurde hime. Niñgeb nenbe Moseyen saba yufuk bana ma hite, Yesuyen yufuk bana hite.

5

Yesu Kristu belen Moseyen saba yufukde mat dad siña diryin

¹ Be, Yesu Kristu belen Moseyen saba gote yufuk bana hen kanduk wor po nurde hinhetde mat dad siña dirkeb Moseyen saba gote yufukde ma hite. Kanduk kurun dunen hinhide mat dawaryin geb, hipirken nurde hite. Niñgeb taren henayin. Irde Moseyen saba kanduk dunen hinhin goyen bana sopte ma hinayin.

² Ga nurnañ ko. Al hoyañ belen mon, ne Pol gare mere sanin po dirde hime. Den goyen mulgan hen Moseyen saba gama irde guba yenayinbe Yesu Kristu den ge ten kamyin gobe min minmon wor po hiyyen. ³ Sopte den tumñan hayhay diren tihim. Moseyen saba bana gonbe mata kurayen kurayen gama yird yirdmin meten

wor po goyen budam hañ. Irde mata goyen tumñañ kenkela ma gama yirnayin marbe mata buluñ mar yitiñ hi. Niñgeb den hañ bana goñ niñ al kura saba goyen bana niñ mata kurabe guba yeñ yeñ mata goyen igiñ yeñ nurde guba yenayinbe go mar gobe saba goyen bana niñ mata tumñañ gama yirde hinayin. Irde kanduk bana goñ hinayin. ⁴ Den kura kurabe Moseyen saba gama irteke gab Al Kurun beñ al huwak dinyen yeñ nurde gwaha ten hañ mar gobe Yesu Kristuya awalik heñ heñ beñtinbe dindiken walde hañ. Irde Al Kurun beñ buninjen dirde igiñ igiñ dirtek beñ goyen dindiken tubul titiñ hañ. ⁵ Munan neñbe gwahade moñ. Neñbe Yesu niñ dufayninin taren irtekeb Al Kurun beñ al huwak yeñ denen hiyen. Niñgeb kame nalu funande wor Al Kurun beñ gwahade po dinyen yeñ fudinde nurdeb Holi Spirityen taren de goyen goke doyan heñ hite. ⁶ Fudinde, neñbe Yesu Kristu yufuk bana hitekeb Al Kurun dilindebe guba yenayin ma guba ma yenayin goyen goke ma nurde hi. Gwahade yarabe dufayninin yeñ ge sanin irde binininde mat amanen nurde kadinin faran yurde hite goke po gab nurde hi.

⁷ Be, hakotbe mere fudinde goyen kenkela wor po gama irde hinhan. Gega ganun al beñ wor po usi dirke wabun urde mere fudinde gama irde hinhan goyen bada hañ? ⁸ Go mar go wan wabun duran gobe dufayminde po tiyan. Al Kurun den hoy diriñ al gore ma hulyan yirun. ⁹ Go mar gobe yis dirnen mun kura palawa bana hilyan kun meten ten hiyen go gwahade goyen. Niñgeb

mel gobe al budam moŋ gega, deŋ kurun gote dufaytiŋ buluŋ yirde haŋ. Niŋgeb keŋkela heŋ ga hinaŋ ko. ¹⁰ Nebe deŋ goyen Doyaŋ Al Kurun beleŋ faraŋ durkeb dufay hoyan kura ma tenayin wor po yeŋ nurde hime. Munan al kura gore dufaytiŋ buluŋ yirke ŋakŋak teŋ haŋ. Go dirde haŋ mar gobe tumŋan Al Kurun beleŋ muruŋgem buluŋ wor po yunyeŋ.

¹¹ Be, kadne yago, guba yeŋ yeŋ mata niŋ manan tagalde kuŋ himyen manhan ulner mere kurun gwahade ma forok yewoŋ. Gwaha teŋ himyen manhan Yesu kuruse hende kamyin goke tagalde himyen goke asogo ma nirde hiwoŋ. ¹² Niŋgeb guba yeŋ yeŋ matabe igin yeŋ goke bitin yade haŋ mar gobe sikken wal wal po moŋ daha wor tumŋan yalsok manan yade pasi hewoŋ yeŋ nurde hime!

¹³ Be, kadne yago, deŋbe Moseyen saba kankuk miŋyan bana goŋ hikeya Al Kurun beleŋ dawaryin. Irkeb dufaytiŋbe hipirkeŋ po nurde hanen. Gega, “Moseyen saba bana ma hite geb, dufayniniŋde mali kuŋ hitek,” yeŋbe megen niŋ mata Al Kurun diliŋde buluŋ yeneŋ hiyende gor ma katnayin. Gwaha titŋeŋbe Al Kurun beleŋ bubulkuŋne wor po yeŋ nurde duneŋ igin igin dirde hi gwahade goyen po, deŋ wor kadom faraŋ gurde teŋ hinayin. ¹⁴ Moseyen saba kurun gote miŋ wor pobe gahade yitiŋ hi: “Gigeŋ ge amanen nurde hayen gwahade goyen po, al hoyan niŋ manan gwahade po nurde hayin,” yitiŋ. Niŋgeb gwahade po teŋ hinayin. ¹⁵ Gega dapŋa duwi yara heŋ kadom giseŋ teŋ kadom ŋiŋyam gird ma teŋ hinayin. Moŋgo gwaha teŋbe dindiken ulin

kadom bulun gird wor po ten hinayin geb kenkela hen ga hinayin.

¹⁶ Goke tenbe Holi Spirit belen doyan dirde hikeya kun hinayin dinen hime. Gogab epte ma dindiken de dufay bulun gama irde mata ten hinayin. ¹⁷ Megen nin mata ten ten dufay bulunbe Holi Spirityen dufayya karki yirtek mon. Holi Spirityen dufayya megen nin mata ten ten dufay bulunyabe ire asogomya wor po. Nin geb dufay kura gama irde gwaha gwaha tinin yen nurde hanyen gega, dufay kura belen walde dunkeb bada hen hanyen. ¹⁸ Gwahade nin geb, Holi Spirityen dufay gama irde hinayinbe Moseyen saba kanduk minyan gote yufuk bana ma hinayin.

¹⁹ Munan megen nin mata bulunbe kenkelak wor po gahade: leplep mata, bindebe bere nin bulun mat dufay hen hen mata, kuluyen mata yara mata memyak ten ten mata. ²⁰ Irdeb det tone al belen yirtin goyen dolon yird yird mata, kalgaya soyaya mata. Irdeb kadom nin bulun nurd gunen gunen mata, kadom nin igin ma nurd nurd mata, awalikde hen hen goyen bulun ird ird mata, kadom igin mat hike goke bin ar yen yen mata, mali bearar ten ten mata, kudin dufayde det komkom hen hen mata. Irde awalik dufay walde walde mata, al bin yakamke fitfut ten nende gigen hen hen mata. ²¹ Irde kadom kura igin mat hike yenenbe dani ne gwahade mon yen nurd nurd mata, kukuwa fe nene kukuwa hen hen mata gwahade gwahade goyen. Be, al mata gwahade go ten hinayin mar gobe epte ma Al Kurunyen dirnen wen henayin. Irdeb Al

Kurun belen detmin yunen yirin goyen epte ma yawarnayin yen bikken hayhay dirmirin goyen gago sopte dinhem.

²² Gega Holi Spirityen dufay gama irnayinbe iginen igin forok yenayin. Iginenbe binde mat kadom nin amanen nurd yunen hinayin, aman dufay po kurun hinayin, bin kamke igin po hinayin. Irde kadom kura matamin igin hewon yen doyan hen hen ge pinen ma hen hinayin. Kadom igin igin yirde, yu yirde hinayin, al hoyan belen heken nurde yuntek mata po ten hinayin.

²³ Irde bekkende igin mat al mere yirde mata ten hinayin, irde ulinde po aman hetek mata fole irde hinayin. Be, mata igin gahade gab megen nin saba kura gore epte ma bisam yiryen.

²⁴ Fudinde, Yesu Kristuyen alya bereyabe megen nin dufay bulunya megen nin mataya titek titek po nurde hanjen kurun gobe kuruse hende gasa yirke kamtin. Ningeb megen nin dufay bulun gama ma irtek hitin han. ²⁵ Nenbe Holi Spirit belen doyan dirke kun hityen geb, yende yufukde po hitek. ²⁶ Irdeb nen harhet harhet mata ma ten hitek, irde al kura bearar tiyi mat ma mata ten hitek, irde kadinin kura igin mat hike yenen danin nen gwahade mon yen ma nurde hitek.

6

Al igin igin yirde hinayin

¹ Be, kadne yago, al kura mata bulunde katke kenenbe den Holi Spirityen dufay po gama irde han mar goreb faran urde, "Mata bulun go tubul tiya," innayin. Goyenbe bitinde yen ge bunijen

nurde unenya bekkenḡde momoḡ irnayiḡ. Irde gwaha teḡ henyaḡbe dindikeḡ mata buluḡ goyenteḡ kateḡ kateḡ ge keḡkela heḡ ga teḡ hinayiḡ. ² Irde deḡ haḡ bana goḡ kadtiḡ kura kanduk miḡyaḡ hekeḡ kadom faraḡ gurd teḡ hinayiḡ. Gwaha teḡ hinayiḡbe Yesu Kristu beleḡ mata igiḡ kadtiḡ ge amaḡeḡ wor po nurde hinayiḡ yiriḡ goyen keḡkela wor po gama irde hinayiḡ. ³ Be, al kura mata buluḡ fole irtek tareḡ miḡmoḡ gega, yiḡgeḡ ge yeḡ, “Nebe tareḡne yaḡ,” yiyyeḡ al gobe yiḡgeḡ goyen po usi irde hiyeḡ. ⁴⁻⁵ Niḡgeb deḡbe matatiḡ kuruḡ goyen Al Kuruḡ diliḡde dahade deney hi goyen goke keḡkela nurde ga hinayiḡ. Irde matatiḡ goyen igiḡ kenem goke igiḡ amaḡeḡ nurde hinayiḡ. Irde mata dahade teḡ hinayiḡ gote muruḡgembe nende gigen Al Kuruḡ diliḡde huwarde yawarnayiḡ. Niḡgeb kadtiḡ kura mata kura tike yeneḡbe, “Yeḡbe buluḡ, neḡbe igiḡ,” ma yeḡ hinayiḡ.

⁶ Irdeb Al Kuruḡyen mere niḡ saba dirde hiyeḡ al goyen dawet kuraḡ nurkeḡ faraḡ urde hinayiḡ. ⁷ Irde dindikeḡ usi ma yirde hinayiḡ. Al Kuruḡbe al kura beleḡ epte ma usi iryeḡ. Niḡgeb da biḡge harnayiḡ gobe gote igineḡ po yawarnayiḡ gwahade goyen po, mata dahade teḡ hinayiḡ gobe gote igineḡ manay gwahade po forok yeḡ hinayiḡ. ⁸ Niḡgeb al kura meḡen niḡ dufay bikkek goyen hapek yaḡ yeḡ nurde gama iryeḡbe dufay bikkek gore po irke Al Kuruḡyen bearar bana hiyeḡ. Munay Holi Spirityen dufay po gama irde yeḡ beleḡ amaḡ hiyyeḡ mat po mata teḡ hiyeḡbe Holi Spirit beleḡ Al Kuruḡya hugiḡeḡ heḡ

heñ belen goyen kerd unyen. ⁹ Irde Al Kurun diliñde mata iğin ten ten niñ bada ma hetek gob gote iğinenbe Al Kurun belen nalu kiryiñde gorbe yawartek. Niñgeb Al Kurun diliñde mata iğin ten ten niñ piñen heñ bada ma hetek. ¹⁰ Niñgeb al kura farañ urtek hike kenenbe go ma kenen wasak titek. Goyenbe Yesu niñ dufaymiñ sañiñ irde Al Kurun dirñen wen hitiñ goyen mar go wa farañ yurtek.

¹¹ Be, mere dirde hime gayen kenkela kenen bebak tinayiñ yenbe hanner wor po mere bilmiñ karkuwan gago kayhem.

¹² Be, al kurabe gwaha gwaha titekeb al hoyañ belen iğin dennañ yen nurde hañ mar belen den goyen guba yen yen ge pakku dirde hanjen. Go ten hañ gobe Yesu Kristu kuruse hende kamiñ mere goyen goke ten kanduk yenen yenen niñ kafura henbe gogo guba yen yen ge pakku dirde hanjen. ¹³ Moseyen saba gama irtek yen guba yitiñ mar goyen wor saba goyen upsineñ ma gama irde hañ. Gega al belen al budam guba yukan yen turuñ dirnayiñ yenbe gogo guba yen yen niñ bitiñ yade hañ. ¹⁴ Gega nebe det hoyañ niñ ma po turuñ turuñ ten heñ. Doyañ Al Kurun Yesu Kristu kuruse hende kamiñ goke po ga turuñ turuñ ten heñ. Nebe kuruse hende kamiñ al Yesu goyen po gama irde himyen. Irkeb dufayne bikkek megen niñ mata gama irde hinhin goyen wor kuruse hende kamiñ. Niñgeb megen niñ mataya dufayya gote yufukde ma hime. ¹⁵ Be, al kura guba yitiñ ma guba ma yitiñ gobe det dirñen. Al Kurun belen goke ma nurde hi. Yenbe

al belen Yesu nin dufaymin taren irde Al Kurun dilinde al gergen hen mata igin po ten hi goke po ga nurde hi. ¹⁶ Ningeb saba gayen gama irde hinayin marbe tumnan Al Kurun belen buninen yirde igin igin yirde bin yisikamke igin po hiwon yen nurde hime. Yesuyen alya bereya Al Kurun dirnen wen wor po hitin goyen tumnan Al Kurun belen gwahade po yirwon yen nurde hime.

¹⁷ Be, mere funan diren tihim geb. Nebe Yesu nin igin ma nurde han mar belen mununke usu budam yawarmirin. Ningeb usu delnen gare nebe Yesuyen meten al goyen dikala dirde hi. Ningeb den kura belen usi saba gama irde sopte kanduk ma nunnayin.

¹⁸ Be, kadne yago, Doyan Al Kuruninin Yesu Kristu belen buninen dirde igin igin dirkeb igin po hiwon yen nurde hime. Fudinde wor po.

**Al Kurunyen Mere Igin
The New Testament in the Gwahatike Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Gwahatike long
Nuigini**

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gwahatike

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

dbba218f-41f3-5f08-b0b6-2a7c919093ab